

קיבעא דירחא

השארית של הי"ב שעות, ונמצא שחודש תשרי מלא, טבת חסר, ומשם ואילך אחד מלא ואחד חסר

ט' חשון וכסליו לפעמים מלאים ולפעמים חסרים, דבר זה תלוי בהפרש שיש בין ראש השנה הזו לראש השנה הבאה, וכדלהלן

י' קביעת ראש השנה יש בו 4 כללים א' מולד זקן, היינו שאם המולד הוא בחצות היום ואילך דוחים את ראש חודש ליום הבא ב' ג"ט ר"ד בשנה שאחרי שנה פשוטה, היינו אם השנה היא שנה שאחרי שנה פשוטה והמולד הוא ביום ג' ט' שעות ור"ד חלקים ומעלה ראש השנה נדחה ליום הבא ג' בט"ו תקפ"ט בשנה שאחרי שנה מעוברת, היינו אם השנה היא שנה שאחרי שנה מעוברת והמולד הוא ביום שני ט"ו שעות ותקפ"ט חלקים ומעלה ראש השנה נדחה ליום הבא

ד' לא אד"ו ראש, היינו אם ראש השנה יוצא ביום א' ד' או ו' הוא נדחה ליום הבא

עכשיו מחשבנים את ההפרש בין היום בשבוע שיוצא בו ראש השנה בשנה זו ליום בשבוע שיוצא ראש השנה בשנה הבאה, אם השנה היא שנה פשוטה וההפרש הוא יומיים לא כולל הימים שבהם יוצא ראש השנה חשון וכסליו יהיו חסרים, שנה כזו נקראת שנה חסירה, אם ההפרש הוא שלשה ימים חשון יהיה חסר וכסליו מלא, שנה כזו נקראת שנה כסידרה, ואם ההפרש הוא ארבעה ימים שני החודשים יהיו מלאים, שנה כזו נקראת שנה מלאה, אותו העיקרון קיים גם בשנה מעוברת, רק שבה במקום 2,3,4 הפרשים הם 4,5,6

מקורות: רמב"ם הל' קידוש החודש פרקים ו-ח, תפארת ישראל מאמר "שבילי דרקוע" (הובא בתחילת סדר מועד, טושו"ע או"ח תכ"ז)

א' ההפרש הממוצע בין מולד חודש לחודש שאחריו הוא כ"ט יום, י"ב שעות ותשצ"ג חלקי השעה (תשצ"ג חלקי 1080), וסימנך כ"ט י"ב תשצ"ג

ב' ההפרש בימי השבוע בין מולד חודש למולד חודש שאחריו הוא אי"ב תשצ"ג (מכיון שכ"ח יום הם 4 שבועות שלמים)

ג' מכיון שלא עושים את ראש חודש באמצע היום ("ימים אתה מחשב לחדשים ואי אתה מחשב שעות לחדשים (מגילה ה' ע"א)) קבעו שחודש אחד יהיה מלא וחודש אחד יהיה חסר, כך מנכים את הי"ב שעות, ועדיין נשארה השארית של תשצ"ג חלקים, לכל חודש וחודש

ד' שארית שנה בחשבון זה היא ד' ימים, ח' שעות ותתע"ו חלקים (אי"ב תשצ"ג $\times 12$) לשנה פשוטה, והכ"א תקפ"ט לשנה מעוברת

ה' מחזור של שנת הלבנה הוא י"ט שנים, השנים המעוברות הם ג' ו' ח' י"א י"ד י"ז י"ט

ו' ההפרש בין המולד של תחילת מחזור זה למחזור הבא הוא ב' ימים י"ו שעות ותקצ"ה חלקים (ד"ח תתע"ו $\times 12$ והכ"א תקפ"ט $\times 7$)

ז' כשבאים לידע מהו המולד של שנה זו מחלקים את השנה 19, ומוסיפים על המולד הראשון שהוא בהר"ד בי"ו תקצ"ה לכל מחזור ומחזור, ולשארית מוסיפים ד"ח תתע"ו או הכ"א תקפ"ט לכל שנה, ולכל חודש מוסיפים אי"ב תשצ"ג

ח' חודש מלא וחודש חסר: בגלל השארית של י"ב תשצ"ג שבין מולד למולד הוסיפו יום אחד פעם בחודשיים, וכך מסדרים את